

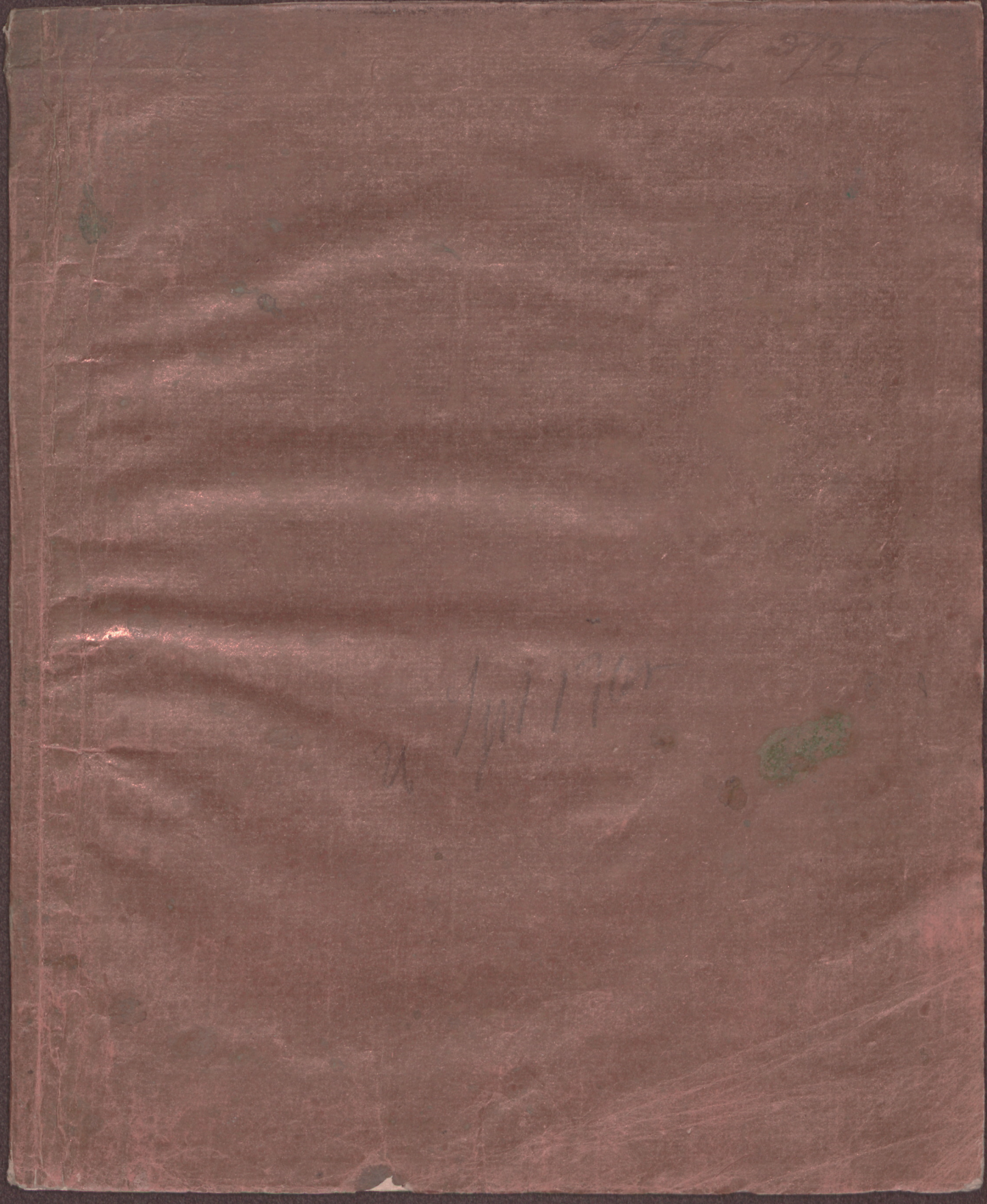
Disputatio Medica Inauguralis, De Pleuritide Sicca

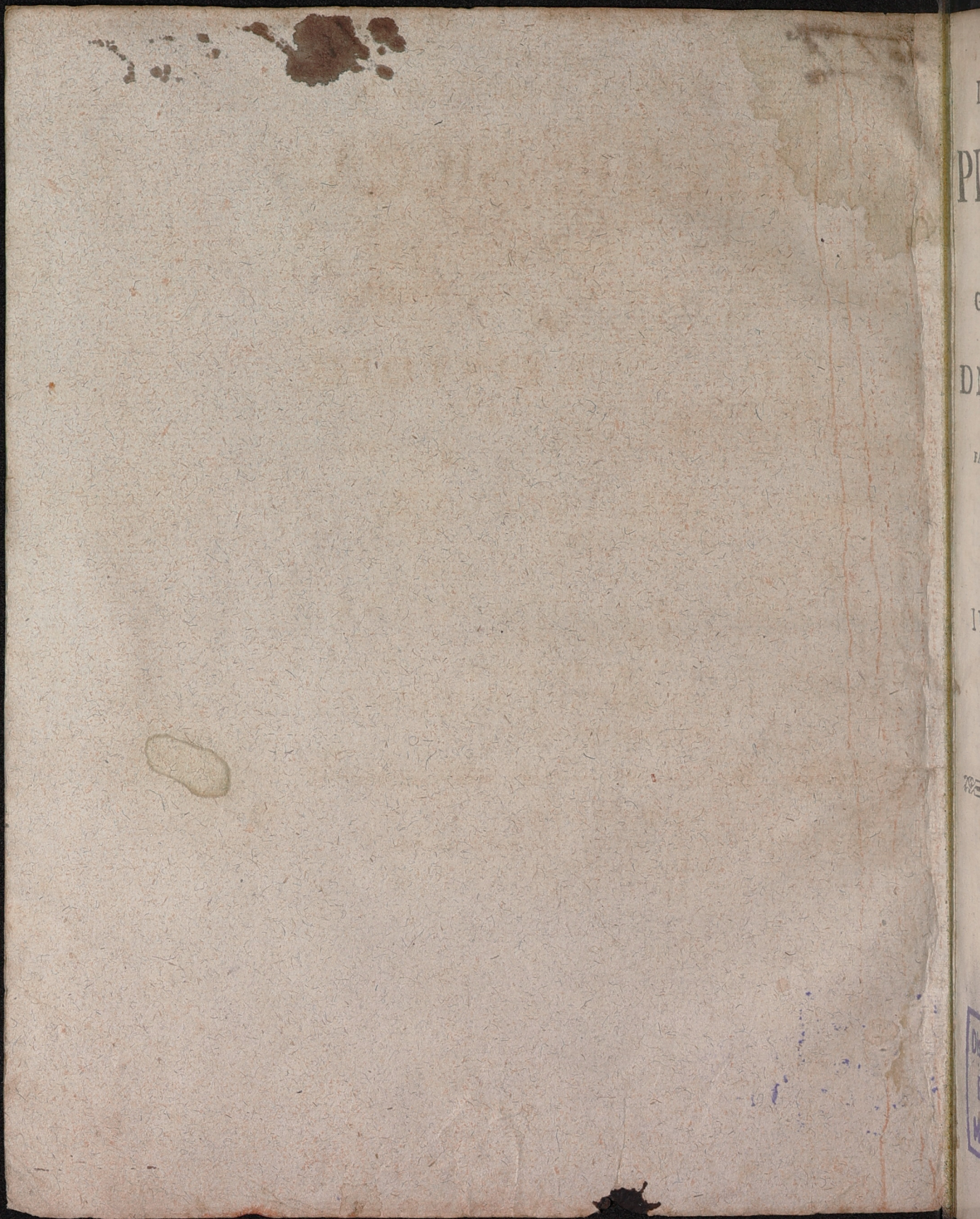
Buetzovii: Typis Johann. Gotth. Fritzii, [1765]

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1837099944>

Druck Freier Zugang

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

PLEURITIDE SICCA,

Q V A M,

SUB AUSPICIIS SUMMI NUMINIS,

GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE CONSENSU,

PRAESIDE

DN. GEORG. CHRISTOPH.
DETHARDINGIO,

FACULT. MED. SEN. ET DECANI, ET SERENISS. DUC. MEGAPOL.
CONSIL. AULIC.

PRO GRADU DOCTORIS

RITE CONSEQUENDO

AD D. XXVI. SEPT. A. O. R. clō Is cc lxx.

IN ACADEMIA FRIDERICIANA
BUETZOVIIENSI,

PUBLICAE DEFENDET

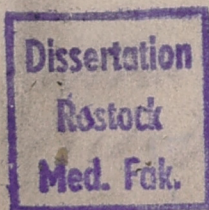
JOH. HENRICUS GABRIEL PASCHEN,

WITTENBURG, MEGAPOL.

BUETZOVII

TYPIS JOHANN. GOTTH. FRITZII, SEREN. PRINC. AUL.
ET ACADEM. TYPOGR.

1765.

DISPUTATIO MEDICA INANGULARIS
DE
PLEURITIDE SICCA.

Q. V. A. M.
SUB AUSPICIIIS SUMMI NUMINIS
GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE CONSENSU
PRAESIDE
D. N. GEORG. CHRISTOPH.
DETTHARDINGIO,

TACIT. MED. RES. ET DEPR. ET SER. RES. DUC. MEDICOR.

PRO GRADUATIONE
TORIS

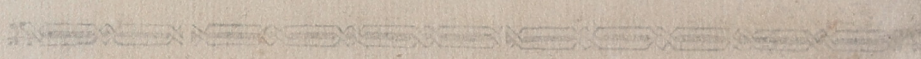
162-490

Mecklenburgische
Landesbibliothek
Schwerin

IN ACADEMIA
BUTZOVENSIS.

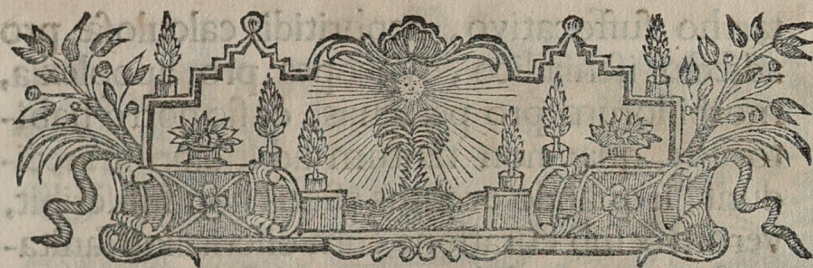
IOH. HENRICUS GABRIEL TASCHEM.

WITTEBURG, MEDICOR.

BUTZOVIA
TIT. JOHANN. GÖTTL. FRIDR. SEBAST. PRINC. AUL.
ET ACADEM. TITIOR.

Disputation
162-490
7

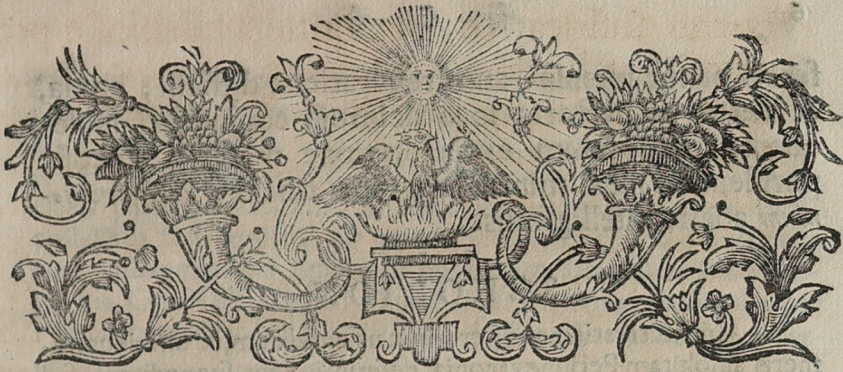

PRAEFATIO.

Si quid est, quod Medicum, praesertim Clinicum ab Empirico distinguere, existimationem ejus augere, fiduciam aegrotorum conciliare, & fontes curationis irreprehensibilis detegere valet, sane diagnosis morborum certis fundamentis superstructa, & ex historia morborum fida petenda nuncupari meretur. Plures namqueprehenduntur morbi, sub prima invasione inter se convenientes, imo & sub decursu, concinentibus subinde symptomatibus, pro iisdem facile habendi, nisi signis characteristicis collective sumtis, & sic dignis pathognomicis sollicite eruendis, & comparandis distingvantur. Haud adeo rara sunt exempla impraegnationis pro hydropes ascite, asthmatis spastici pro catar-

tarrho suffocativo, nephritidis calculosæ pro
adfectu ischiadico, syncopes pro apoplexia,
morbillorum pro petechiis, & sic porro habi-
torum, quæ non tantum ad ludibrium reci-
dunt, si quando eventus effatis non subscribit,
verum & sub curatione, cum discrimine sanita-
tis sæpe irreparabilis, quinimo & vitæ conjun-
cta esse possunt. Recte ergo HIPPOCRATES
*Lib. de Arte, §. 20. locutus est, quod Medicus, qui ad
cognoscendum sufficit, ad sanandum etiam sufficiat.*
De Themate inaugurali, pro gradu Doctorali
rite obtinendo, sollicitus, incidi in hæc cogitata,
& quando circa morbos pectoris, præsertim
inflammatorios, horumque enodatas descri-
ptiones & distinctiones, Authores v. g. SEN-
NERTUM, HELMONTIUM, ETTMUEL-
LERUM, DOLAEUM aliosque non conve-
nire observavi, ita, ut Pleuritis vera cum Peri-
pnevmonia sæpe confundatur, differentia spe-
cifica ex symptomatibus probe separandis
haud sufficienter indigitetur, & Pleuritis in se
spectata nondum satis videatur evoluta, de hac
agere mecum constitui, *Pleuritidem* eandemque
siccam in specie expositurus. Deum venereor,
ut faustis hos meos conatus successibus pro-
vehere dignetur!

TRA-

TRACTATIO.

§. I.

Circa Pleuritidem; eandemque siccam occupatus, præmittendam esse censeo descriptionem reliquarum inflammationum in pectore contingentium, aliorumque adfectuum cum pleuritide aliquam convenientiam habentium, quo differentia horundem ex his signis diagnosticis eo magis elucescat.

§. 2.

Quando sanguis in extremitatibus arteriarum bronchialium & pulmonalium stagnando exardescit,

A 3

fe-

febris oritur intensa, cum respiratione difficili, anxia, & certo in pectoris loco dolorosa conjuncta, subsequente postmodum expectoratione materiæ viscosæ purulentæ, plus minus sanguine tinctæ, *Peripneumoniam* adesse intelligimus.

SCHOLION.

Instituti ratio haud permittit, ut enodatum, & omnibus numeris absolutam *Peripneumoniz* descriptionem suppeditem, sed sufficiat potiora ejus criteria adduxisse, quibus a pleuritide vera distingvi, & concludi possit, substantiam pulmonum esse inflammata, sive superiorem, sive inferiorem, sive externam, sive internam partem, sive alterutrum, sive utrumque lobum incendii hujus furor tetigerit. Nec morabor sententiam nonnullorum, qui membranam pulmones investientem hoc corripere posse statuminant, dolores punctorios excitantem. Nervi enim per hanc membranam disseminati, adeo exigui sunt, & rari, ut aciem oculorum propemodum effugiant, ex quo adparet, exquisitissimum sensum punctorium, qualem pleuritide vera correpti experiuntur, ab iis derivari nequaquam posse. Majori quidem cum verisimilitudine concludendum, Pulmones ex vicinia Pleuræ undiquaque hos ambientis simul cum hac interdum inflammari, quem adfectum nonnulli *Pleuropneumoniam* vel *Peripneumo-pleuritidem* nuncupare solent. Conf. *Dan. Wilh. TRILLERI Comment. de Pleuritide Cap. I. §. 6. & 8.* it. van *SWIETEN Comment. in Aphorism. BOERHAVI Tom. III. p. 7.* Licet combinatum hoc incendium inter casus rarissimos collocandum, si enim *PetroSERVIO* fides habenda, hic referente *WELSCHIO Curat. progr. & Consil. Med. Dec. I. Cur. IV.* in trecentis pleuriticis, Romæ post mortem dissectis, semper unum pulmonis lobum corruptum, & materia putrida turgidum, intacta tamen, aut leviter saltem vitiata pleura deprehendit; non tamen plane ne-

gan-

gandum crediderim, vel enim pulmones cum pleura circa locum vexatum fuere coaliti, quale quid interdum deprehenditur, hinc parili labe simul affici potuerunt; vel arteriæ bronchialis ramus ex supremæ arteriæ intercostalis inferioris parte proficiscens, furculos superioribus musculis intercostalibus fuit largitus, ut exinde pleuritis sic dicta adscendens cum inflammatione superioris pulmonum lobi potuerit conjungi. vid. Cel. BUECHNERI Disput. de *Singularibus quibusdam ad Peripnevmoniam & Pleuritidem spectantibus* §. XLVII. p. 50. & 51.

§. 3.

Peripnevmonia hæc, quam veram dixeris, distinguenda a *Peripnevmonia notha*, quam SYDENHAMUS in *Oper. Sect. V. C. IV. p. 167.* primus fere, teste van SWIETEN l. c. §. 867. p. 799. ordine delineavit. Aegrotus hoc morbo decumbens, ut verbis SYDENHAMI „utar, primo febris insultu nunc incalescit, nunc friget, „vertiginosus est, de capitis dolore conqueritur, quoties „tussis importunius fatigat, urina turbida cernitur, „& intense rubet, sanguis detractus pleuriticorum sanguinem refert, & anhelitus sæpe numero spiritum „crebro, & celeriter ducit, Thorax omnis dolet, & „pulmonum coarctatio adstantium auribus percipitur, „quoties æger tussit &c. Ex quibus signis facile apparet, veram hic non adesse pulmonum vel pleuræ inflammationem sanguineam, febrim proinde multo mitiorem; potius sanguinem variis ex causis visciditate laborantem difficilius moveri in extremitatibus vasorum pulmonalium, & licet tam subito incrementum mor-

❖ ❖ ❖

morbus haud capiat, piceam tamen hanc humorum versus pectus congestorum, resolutioni, & discussioni admodum resistentium indolem, nisi tempestive, & debita cum circumspectione curatio instituat, præter expectationem ægrotos jugulare posse.

SCHOLION.

Ab hac specie Peripnevmonia non adeo abludere videtur, sic dicta *Peripnevmonia putrida*, utpote quæ cacochymicos, motu carentes, & aërem impurum in navibus, & carceribus inspirantes, ut & dyscrasia scorbutica scatentes aggredi solet; justo tamen omnium symptomatum examine ad febres catarrhales malignas referenda videtur. Conf. *Comment. de Reb. in Scient. Natural. & Medicina gestis Vol. X. Part. IV. p. 691.*

§. 4.

Quod Cor inflammationes pati possit, ex vasis ejus coronariis, stagnationibus & stasibus sanguinis trans-euntis obnoxiiis, non immerito concludendum. Jam HIPPOCRATES in *Coacis. Prænot. n. 401. p. 375. Charter. Tom. VIII.* possibilitatem hanc agnovit, dicendo: *Quibus totus pulmo inflammatus fuerit cum Corde, sic ut ad latus procidat, resolvitur totus æger, & jacet frigidus, sine sensu, & moritur secundo, aut tertio die.* Credibile quoque, ex nexu pulmones inter & cor intercedente, vix ac ne vix quidem solum cor inflammatione hac corripipi posse, sed pulmonum incendium tantum non semper existere comitem, adeoque signa diagnostica certa hujus perrari morbi, a peripnevmonia distingvendi adhuc deficere.

SCHO-

SCHOLION.

D. Paulus GLOYER in Disput. de *Inflammatione cordis vera*. Jene 1758. *hab.* admodum in colligendis hisce signis occupatus, nuncupat hebetudinem sensuum, resolutionem, sudorem frigidum, livorem ungvium, sensum tensionis, atque gravitatis in utroque thoracis cavo, anxietates præcordiales terribiles, summam respirandi difficultatem, delirium, soporem. At, vel me tacente, liquet, symptomata recensita ab oppletione pectoris inflammatoria summa, a polypis, quinimo & causis variis procatasticis enasci potuisse. Quantum conjectura consequi valeo, crediderim Authori huic nunquam contigisse casum cordis inflammatione correpti, sed historiam suam medico-clinicam ex theoria sola petiisse. Prout ex observationibus a sectione petitis detegendum, ulcera, & abscessus cordis post fata ægrotorum reperibiles præviam hujus inflammationem indigitare potuerunt, quales prostant in CAMERARII *Memorabil. Med. Cent. XX. p. 63.* BLANCARD *Anatom. Pract. Cent. II. Obs. 6.* FONTANI *Obs. Anat. Med. VII.* GARMANNI *Miracul. Mortuor. L. I. Tit. VII. §. 13.*

§. 5.

Nonnunquam flatus regionem hypochondriacam, & præsertim intestinum colon distendentes, variis ex causis orti, sive stagnationes sanguinis in visceribus venæ portæ adnexis, dolores punctorios laterum excitare possunt, quibus improvidi seducuntur, ut hos pro pleuriticis habeant, imprimis si tussis se sociaverit, hos dolores ex succussatione abdominis subinde exasperans; verum locus affectus, & symptomata hanc abu-

B

sive

sive dictam *Pleuritidem flatulentam* vel *hypocondriacam* comitantia, facile eandem a vera distingvunt.

§. 6.

Nescio sane, an Pleuritidis quandam speciem quam teste TRILLERO l. c. p. 2. ex GALENO adducit BARTOLETTUS, & *stertorosam*, sive *morosam* & *pernitiosam* nuncupat, hic in medium adducere liceat. In moribundis hæc interdum percipitur, spiritum bullientibus, & quibus meatus animæ gravior & sonantior existit, indicio, cessare jam omnem vim fibrarum pulmonalium contractilem & expultricem, adeo, ut accumulata in bronchiis pituita viscida, hæc demum plane obturando respirationem & vitam tollat. De Asthmaticis adfectibus, vel Catarrho suffocativo non est, ut verba faciam, quandoquidem nulla hos inter & pleuritidis species, & improprie tales intercedit convenientia.

§. 7.

Sed est, ut *Pleuritidis spuria* dictæ mentionem aliquam injiciam. Inadæquatam esse hujus morbi denominationem, & pars adfecta, & symptomata eundem stipantia docent. Nullam siquidem deprehendere licet vel pleuræ vel musculorum intercostalium inflammationem sanguineam, febrim acutam comitem habentem, sensus quidem percipitur in alterutro latere tensorius, præsertim circa claviculas, sed non vere puncto-

Storior, intermittens, nec pulsui respondens, qui sub respiratione, vel situs corporis mutatione augmentum capit, præsertim, quando ager in latus adfectum decumbere conatur, nulla adest tussis, nullaque excretio, ex quibus adparet, morbum hunc magis dicendum rhevmaticum partium musculosarum thoracis exteriorum, ab inflammatione harum serosa proficiscentem, omni periculo vacare, & spatio nonnullorum dierum terminari, nisi vitia circa diætam obtigerint, vel incongrua fuerint adhibita remedia.

SCHOLION.

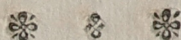
Sunt, qui cum *Jodoco LOMMIO* in *Observat. medicinal. Lib. II. p. m. 100.* Pleuritidem spuriam duplicem esse perhibent, aliam cum inflammatione musculorum vera conjunctam, ob minorem tamen horum sensibilitatem, vera Pleuritide mitiorem, aliam ordinariam ad rhevmaticum adfectum adcedentem. Crediderim tamen, utrumque morbum non nisi gradu inflammationis serosæ differre, quatenus nunc exteriores pectoris musculos occupavit, nunc ad musculos intercostales externos usque se extendit. Hæc dubio procul est ratio, cur *HOFFMANNUS* in *Med. Rat. System. Tom. IV. P. I. p. 427.* inter symptomata pleuritidis spurix, dolorem valde acutum & pungitivum lateris, tactu auctum, & tussim siccam collocaverit, raro ceteroquin observabilem, licet non negaverim, hanc spuriam pleuritidem in veram commutari posse.

§. 8.

Remotis sic adfectibus, vel a pleura denominationem habentibus, vel quoad nonnulla symptomata

B 2

cum

cum pleuritide vera conspirantibus, ordo jubet, ut certis & indubitatis signis indigitem, in quonam resideat ratio formalis hujus tam fontici mali. Est ergo Pleuritis exquisita, sive vera, Inflammatio sanguinea, membranam Pleuram, & adnexos musculos intercostales obsidens, cum febris acuta, tussi vehementissima, tantum non semper frustranea, & nihil emoliente, combinata, junctis intensissimis circa locum inflammatum doloribus punctoriis, a quibus respiratio non nisi maxima cum difficultate contingit.

SCHOLION.

Pleuram inflammari posse, neminem crediderim fore negaturum, cui ex anatomicis notum, vasa sanguifera ex vicina oriunda copiosissima, tam nudis oculis conspici, quam injectionibus artificialibus detegi posse. vid. RUYSCHII *Respons. ad Epist. Anatom. problemat. II.* An vero nervi hanc membranam perreptent, adhuc sub judice lis est. Plurimi Anatomicorum hos admittunt, & ex intercostalibus atque diaphragmaticis proficisci perhibent. vid. HEISTERI *Compend. Anatom. p. m. 117.* Ill. de HALLER econtra nervorum praesentiam negat, & eo ipso insensibilitatem pleurae, variis hunc in finem institutis experimentis statuit, dolorem, quem pleuritici sustinere coguntur acrem, in nervis maximis intra costas collocatis quaerendam esse, autumans. conf. *Comment. Societ. Reg. Scient. Göttingens. Tom. II. p. 129.* Huic sententiae se opposuit D. de HAEN in *Tractat. quo difficultates circa modernorum Systema de sensibilitate & irritabilitate corporis humani proponuntur.* Difficult. III. p. 42. autoritate AURELIANI, WILLISII, DIEMERBROECKII, RIVERII, & MARTINIANI munitus. Disceputationem hanc, Viros hos celeberrimos inter, magna contentione ventilatam me-

meam facere nolo, crediderim potius, in praxin clinicam ex eadem non tantum redundare emolumentum, modo extra omnem dubitationis aleam positum, sub pleuritide vera pleuram & musculos intercostales esse inflammatos, sive dolores illi lancinantes punctorii ex sensibilitate pleuræ, sive ex nervis ad musculos mesopleurios abeuntibus progignantur. Quod autem hi muscoli in consortium inflammationis, imprimis, si gravis fuerit, insimul rapiantur, ob contiguitatem horundem cum pleura facile concludendum. Hæc enim membrana, non tantum superficie sua exteriori, mediante substantia quadam cellulosa, costis & musculis hisce firmiter adhæret, verum & easdem arterias ex intercostalibus tam superioribus, quam inferioribus prodeuntes obtinet; addebat, quod sectiones post fata pleuriticorum docuerint, materiam purulentam vel inter pleuram & musculos intercostales delituisse, vel illam perforando, in cavitatem thoracis fuisse effusam. vid. Carol. PISO *Lib. de morbis a serosa illuvie. Sect. III. Cap. IV.* SPIGELII *Anatom. Lib. IX. C. 3.* Jac. FONTANI *Med. Pract. L. II. C. 3. &c.* Omnem etenim conceptum superat, tantam puris vim, quæ aliquando pondus nonnullarum librarum superavit, a sola pleura emanare potuisse.

§. 9.

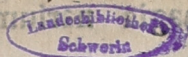
Dividi solet Pleuritis in *humidam* & *siccam*. Sub humida pleuritide perhibetur, mediante tussi sputa educi variæ consistentiæ, a primo accessionis die, ad exitum morbi usque; siccam vero inani tussi, licet vehementissima, absque ullo levamine agrotos excruciare.

SCHOLION.

Nescio, an præjudicia autoritatis & præconceptæ opinionis, vel negligentia in examinandis & discernendis sympto-

matibus inflammationum pectoris & hanc satis usitatam distinctionem pepererit. Si quando monumenta Medicorum, tam veterum, quam recentiorum evolvamus, adeo permixtas & confusas pectoris inflammationum offendimus descriptiones, ut res multi operis & laboris sit, hunc nodum expedire, & intelligere, de quonam adfectu scriptores fuerint locuti. HIPPOCRATEM non rite distinxisse inter peripnevmoniam & pleuritidem, exinde adparet, quod illi fortiores, quam huic adsignaverit dolores punctorios. De BAGLIVO itidem constat, hunc sub Peripnevmonia inflammationem apostematicam substantiæ pulmonalis, sub Pleuritide inflammationem pulmonum erysipelaceam intellexisse, & membranæ pleuræ inflammationem dolorem lateris nuncupasse. Missis ceteris, varii hodiernorum Medicorum Peripnevmoniam cum Pleuritide vera conjungunt, cum TRILLERO l. c. asserentes, nullam veram pleuritidem, acuta nimirum febre, & flagrantissimo æstu comitatam sine peripnevmonia, veram tamen peripnevmoniam interdum, etsi raro sine pleuritide esse, ex qua hypothese dubio procul nomen pleuritidis humidæ ortum traxit. Qui sollicito morbi hujus inflammatorii examine, de existentia Pleuritidis veræ non dubitant, cum excreatione sputi cruenti per tussim combinata, hanc pleuropnevmoniam nuncupare solent, cujus possibilitatem sub concretionem pulmonum cum pleura, vel sub pleuritide sic dicta ascendente (§. 2.) adduxi. Verum sub pleuritide descendente, quando dolor inflammatorius ad inferiorem thoracis partem, versus hypochondria, vel etiam in medio antrorsum aut retrorsum se manifestat, ob deficientem membrarum pulmonum, & pleuræ connexionem, huic excreationi aptam, talem exspuitionem locum nunquam habere posse, facile liquet. Quod si *Thom. BARTHOLINI*, haud in celebri Anatomi, Observationes de membrana pulmones investiente cum autopsia convenirent, transitus materiæ purulentæ ex pleura in pulmones foret facillimus. Hic enim in *Anatomia renovata Lib. II. C. IV. p. 418.* perhibet, „pulmones cingi membrana
„te-

„tenui, laxi, poris multis insignita, qui pori inflato folliculis
 „pulmone, satis conspicui, & quos *Joh. WALAEUS* aliquoties
 „pisi majusculi magnitudine in vivorum dissectione observavit,
 „& *PLEMPIUS* aurifabrorum stylum crassiusculum vidit inseri,
 „ex quibus concludit, saniem thoracis, sicut liquores per lin-
 „teum & spongiam absorbentur, pulmones penetrando, per
 „tussim exire posse. „ At enim vero, tales conspicuos poros
 anatomicorum oculatissimi detegere non potuerunt, & si exi-
 starent, tamen officium absorptionis, vel imbibitionis purulen-
 tae materiae explere prius non possent, quam pleuritis in suppu-
 rationem tandem degeneraverit, & saniosa colluvies pleuram
 perruperit, quippe quae ut plurimum hanc inter, & musculos
 mesopleurios deprehenditur. Nec obstat *GALENI Observa-
 tio in Method. medendi Lib. V. C. VIII*, quod mulla in thoracis
 cavum injecta, ex pulmone fuerit exspuita, item *DIEMER-
 BROECKII, Anatom. Lib. III. C. XIII. p. 307*. quod empyemate
 laborantes, post paracentesin, injectiones amaras sapore perce-
 perint, & bonam partem per sputa rejecerint; maxima nam-
 que cum probabilitate colligendum, in his individuis externam
 pulmonum superficiem fuisse laxam, hinc recipiendis his liqui-
 dis aptam redditam: Ad autocratiam naturae provocare velle,
 quod per vasa sic dicta resorbentia, humores circa pleuram &
 musculos intercostales stabulantes imbibi, hi sanguini denuo ad-
 mixti, tandem pulmonibus tradi, & per hos eliminari queant,
 res esset nimis longe perita, licet tales metastases in praxi me-
 dica passim deprehendantur, ad rariores tamen referendae.
 Huic non absimilis est mechanismus translationis materiae pleu-
 riticae per venam azygos ad cavam, a *LANCISIO* in *Dissert. epi-
 stolar. de vena sine pari* detectus, quam *D. a SWIETEN l. c. p.
 28*. probabilem, sed non omni exceptione majorem reputat.
 Verbo: Pleuritis simplex & vera in sensu strictiori considerata
 raro est humida, & si sputa sub decursu hujus morbi rejician-
 tur,

tur, vel pulmones simul labe adfecti, vel morbus in peripneumoniam fuit commutatus.

§. 10.

Pleuritide ergo sicca laborantes corripuntur horrore plus minus vehementi & durante, quem deinde excipit æstus continuus, & gravissimus, pulsus infimul duro, ardentibus siti faucibus, & capitis dolore se manifestans. Quibus accedit dolor certo in pectoris loco acutissimus, singulis momentis cultri infixi instar pungens, & pulsui synchronos, cum tussi inani, vix paullulum intermittente, & dolores exasperante conjunctus, ita ut ad immanes hos cruciatus moderandos, vix inspirare conentur, eoque ipso se in periculum suffocationis conjiciant. Sangvis per venam e ductus nunc naturalem exhibet colorem, nunc quando refrixit, crusta alba superinducitur. Urina sub initium morbi interdum est crassa, interdum intense rubicunda, quæ, morbo ad sanitatem inclinante, circa tertium diem signa coctionis ostendit. Brevissimi solet esse ambitus, & ante quintum diem, teste MARQUERIO in *Hist. Acad. Reg. Scient. Paris. a. 1748. p. 337.* imo derepente, præter expectationem Medici, ægrotum jugulare valet, vid. BAGLIVI *Oper. p. 37.* Nonnunquam paucorum dierum intervallo in veram peripneumoniam commutatur. Quando ad septimum ab invasione morbi diem usque spiritum ducunt ægri, vel sudore critico, vel exanthematibus miliaribus, rarius hæmorrhagia narium, mensium aut hæmorrhoidum flu.

fluxu, vel diarrhæa critica, vel metastasi ad loca ignobiliora judicantur. Si diutius perstiterit ægrotudo, in suppurationem, abscessum vel gangrænam & sphacelum, lethali tandem cum eventu degenerare solet.

SCHOLION.

Signa hæc Pleuritidis sicæ, quanta fieri potuit brevitate adumbrata, partim ad communia, sub aliis inflammationibus, præsertim pectoris, partim ad propria, sive pathognomica referri possunt, ad priora pertinent febris acuta, sitis molesta, pulsus durus, capitis dolores &c. ad pathognomica autem dolor acutissimus punctorius, omnem propemodum respirationem sufflaminans, talem namque peripnevmoniæ haud percipiunt, quippe quorum dolor magis obtusus, per universum pectus sæpe se extendit, licet sit subinde satis sensibilis, ita ut locum dolorum indigitare valeant, an in interioribus pectoris partibus, an magis versus costas sentiantur. Quando sub peripnevmonia thorax fasciis adstringitur, in majorem ægroti incidunt respirationis difficultatem, e contra pleuritide vera correpti ab hoc adminiculo levamen aliquod percipiunt, quia muscoli intercostales, ex inflammatione admodum sensibiles, sub inspiratione expansi, exquisitissimos cruciatus sustinere coguntur, qui reddita tali ratione horum aliquali immobilitate, quodammodo silent, solo diaphragmate, motu suo versus abdomen depressorio, cavitatem pectoris ampliando, inspirationem promovente. Cur continuis, licet inanibus & nihil expellentibus tussiculosis insultibus divexentur, ex supra allatis jam constat, & facile comprehensibile, quod ex concussione tali pectoris indefinente, lancinantes dolores exacerbentur, miserandis ægrotis, tussim suppressimere nisis, a sufflaminato sanguinis per pulmones motu, tandem spiritum intereludentes.

C

To

Totum pleuræ ambitum inflammationibus esse obnoxium, non est, cur dubitemus, quando ratio & experientia huic facile subscribit. De pleuritide adscendente & descendente jam in antecedentibus actum; Mediastini, tanquam duplicaturæ saccorum pleuræ, in medio pectoris se attingentium inflammationem graphice ex SALIO recensuit SCHENCKIUS in *Oper. Lib. II. p. 274.* quod ægroti alia inter symptomata, febribus inflammatoriis communia, & maximum in thorace incendium, magis de angustia & offendiculo quodam ad sternum, quam de dolore in inspirando, cum tussi in principio sicca conjuncto fuerint conquesti, addita historia sectionis viri ex hoc morbo, nono ab ejus exordio die extincti, in cujus membranis intersepiens tumor inflammatorius satis notabilis magnitudinis fuit repertus, qui etiam in parte communicavit pericardio.

An sinistrum vel dextrum latus a pleuritide crebrius infestetur, nondum videtur esse decisum. *Steph. HALES Hæmodynamic. Experiment. XII. §. 10. p. 10.* Cel. BUECHNER in citat. *Disp. §. 48.* aliique sinistrum, TRILLERUS e contra, & Ill. van SWIETEN l. c. dextrum latus magis frequentes sustinere insultus inflammatorios perhibent, modo quod pleuritis dextri lateris benignioris sit indolis, e contra quæ sinistrum occupat, periculosior & diuturnior existat. Ratio hujus discriminis in situ vaforum sanguiferorum foret collocanda. Aorta namque ad sinistrum magis latus vertebrarum dorsaliū descendens, ramos intercostales ad pleuram & omnes costas, duobus vel tribus superioribus interdum exceptis, emittit, qui exin intercostalibus dextri lateris aliquanto breviores existant, necesse est; venæ e contra intercostales sinistri lateris, sub aorta decurrentes ad venam sine pari pertingunt, versus dextrum vertebrarum latus collocatam, hinc non tantum longitudine superant venas intercostales dextri lateris, verum & pressionem ab aorta istis incumbente habent sustinendam, quando hæc fortius movetur, qualem

lem pressionem venarum intercostales dextri lateris non experiuntur. Orto jam incendio sanguinis in pleura & musculis intercostalibus sinistri lateris, arietanti per breviores ramos arteriosos sanguini magis resistit sanguis venosus, in vasis ab aorta pressus, & ob longiorem viam ad venam azygos usque, paulo segnius vectus. Prouti sanguis e vena missus, sub quibuscunque fere inflammationibus ut plurimum crusta alba imbutus adparere solet, quando refluxit, ita a pleuritide hoc phenomenon alienum esse non potest, an vero hic non adeo pertimescendus sit a rubicundo sanguine, merito dubitandum, substantia namque praeternaturalis sanguinis viscosi, stasibus & stagnationibus in gangraenam & sphacelum degenerantibus ansam suppeditare valet facillimam, qui effectus a sanguine tenuiori non adeo metuendus, merito proinde subscribendum D. TRILLERO l. c. p. 26. qui Medicis gratulatur, *quando egros fuerint nati, quorum sanguis adhuc tristi illa extremae inflammationis purulentae nota characteristica careat.*

Ceteroqui hunc morbum paucis adnumerandum censeo, qui rarissime solius naturae beneficio levantur, sed auxiliatrices Medicorum manus expectant, quantumvis & hi vim acutissimi, & atrocissimi morbi superare non semper valeant. Quod lenta labe & exulceratione aegrotos conficere queat, D. Jo. Godofr. BRENDLIUS in Disp. de *Pleuritide vernali & aestiva*. Götting. 1746. habit. binis manifestis exemplis probavit pleuritide sicca demortuorum, quorum neuter in acuto stadio, sed alter decima octava, alter quadragesima hebdomade febris lenta obiit, alter quadragenarius, alter vero puer duodecim annorum. „Vidit in his pleuram spatiofo ambitu vesicis obsitam, ulcerosis „majoribus minoribusque, collectumque pus inter pleuram & „musculos intercostales internos. Secefferat pleura a costis „plurimis in locis, & singulari modo fabrica ejus mutata ad „nimi digiti crassitiem increverat ita, ut illa in bracteolas solvi „po-

potuisset. Nulli pulmones insigni affecti erant labe, exceptis nonnullis levioribus vomitis, alio a morbo superstitibus.

§ II.

Paraphrenitidem Pleuritidis siccae speciem esse, adfeverare nullius dubito, quando indolem morbi hujus cum illa comparavero. Consistit namque Paraphrenitis, in inflammatione pleurae, superficiem Diaphragmatis, pectus respicientem tegentis, & prouti sub pleuritide musculi intercostales simul incendio hoc corripiuntur. (§. 8.) ita & musculosam diaphragmatis substantiam itidem inflammata esse, ex omnibus symptomatibus morbum hunc stipantibus satis elucescit. Comites namque habet febrem acutissimam, dolores sub quavis inspiratione insigniter adauctos, tussim siccam atrocissimam suffocativam, exitum eundem vel discussorium, vel in suppurationem, gangraenam & sphacelum abeuntem.

SCHOLION.

Deprehenduntur quidem in Paraphrenitide symptomata huic morbo propria, quae tam ex situ hujus musculi, quam ex structura & officio ejusdem derivanda veniunt, quorsum pertinent cardialgia summa, ne levissimum ad tactum, absque summo dolore sustinens, & ab adsumtis alimentis vel potulentis exacerbata, singultus, hypochondriorum revulsiones introrsum factae, risus sardonius, & in plerisque delirium perpetuum. Ne vero circa descriptionem hujus morbi, digressionis intempestivae insimularer, brevitatis ergo provoco imprimis ad D. de SWIETEN I. c. Tom. III. §. 907. & SCHULTZII Disput. de Paraphrenitide. Halæ 1752. habit.

§. 12.

Subjecta pleuritidis siccae eadem propemodum sunt, quæ Peripnevmonia, quia utrique adfectus ex conge-
 stione sanguinis circa pectus ultra modum adaucta, ex
 stagnatione & stasi sanguinis a materia hostili heteroge-
 nea, & sic porro, distentis abhinc vasis arteriarum ca-
 pillaribus, incendio febrili suscitando aptis originem
 trahere possunt. Tota differentia locum tangit, quem
 morbus occupavit, & cum pulmones detinendæ majori
 quantitati sanguinis sint destinati, quando hic, pri-
 usquam per totum corpus pellitur, omnis pulmonalia
 vasa transire debet, vasa econtra pleuram & musculos
 intercostales perreptantia, respectu pulmonalium, ra-
 musculi dicendi, facile est intellectu, peripnevmonia-
 cos multitudine pleuriticos nimium superare debere,
 hos tamen, ex denegata materia circa locum vexatum
 stabulantis convenienti evacuatione, in majori versari
 periculo. Haud ergo opus erit, indicare, Juniores,
 præ senibus, viros præ feminis, plethoricos, sanguinis
 evacuationibus tam naturalibus quam artificialibus ad-
 suetos, jam ab his immunes, corpus exæstuans, præfer-
 tim ab vociferatione, frigori exponentes &c.

SCHOLION.

Binis exemplis sat manifestis a Dn. *Præfide* mihi commu-
 nicatis hac probare possem, nisi potiora in his deprehensa sym-
 ptomata (§. 10.) recensuisssem, de Venatore quodam saltem ad-
 dendum, qui postquam horis pomeridianis, sub aëre calidiore
 corpus assiduis curribus & vociferationibus exercuerat, versus
 vespere autem, flante borea, corpus non tantum indusio saltem
 vestitum aëri exposebat, verum etiam cerevisia frigida sitim re-

tingvere conabatur, noctem in stramentis corpore non coopto pernoctans, eo eventu, ut subsequenti die, prævio horrore, & subsequente æstu insigni, doloribus pectoris sinistri lateris punctoriis acutissimis, & tussi sine intermissione absque ulla excreatione insultante fuerit correptus, & licet iterata venæsectione magna quantitas sanguinis fueriteducta, spatio tringinta circiter horarum, suffocatione perierit.

§. 13.

Circa curationem hujus mali brevis esse potero, quum ratione inflammationis cum peripnevmonia conveniat, differentia saltem in loco adfecto, & symptomatibus exinde oriundis reposita. Formandæ ergo sequentes indicationes (1) ut impetus sanguinis versus locum vexatum imminuatur, & avertatur (2) sanguinis & humorum crasis inflammationi alendæ apta corrigatur (3) symptomata urgentia mitigentur, & (4) si nulla resolutio obtineri possit, suppuratione promotâ, puris evacuatio instituat.

§. 14.

Impetum sanguinis versus partem inflammatam, non prolatanda, eademque larga in brachio, loco dolenti proximo instituenda venæsectio omnium optime avertit, quæ urgente necessitate, doloribus punctoriis ad suffocationem usque adhuc tumultuantibus, vel de novo recrudescentibus, vel in brachio, vel in pede repetenda, donec levamen certum ægrotus pensentiscat. Conf. TRILLERUS l. c. qui monita hanc ventilationem sanguinis concernentia, in omnes partes, junctis variis exemplis explicavit. Huic jungenda enemata, & vesicatoria, vel ipsi parti dolenti, vel suris adplicanda.

SCHO-

SCHOLIION.

Venæsectionem tam in Peripneumonia, quam in pleuride summe necessariam Medici tam veteres, quam recentiores uno ore adfirmant, saltem de loco, ex quo sanguis educendus, non convenientes. Medici ab Arabibus edocui venam in loco dolenti opposito tundendam docuerunt, Galenicis e contra latus læsum eligentibus, qui dissensus maximam olim inter hos peperit contentionem. Quantumvis sint, qui adhuc hodie indifferentem phlebotomiam admittant, dummodo sanguis semper ex superioribus artubus, inque copia sufficiente mittatur, experientia tamen latus eligendum docuit, in quo punctorii dolores sentiuntur, teste v. SWIETEN l. c. p. 41. licet me quidem iudice, ex anatomia ratio discriminis huius sufficiens dari non possit. Si summum in mora periculum, vesicatorium loco pungentibus doloribus exaceruati admotum, sanguinem in pleura, & musculis intercostalibus interioribus ad superficiem corporis ducere potis erit, modo præmissa fuerit sufficiens ejus per venæsectionem ventilatio, ne ex irritatione hac major oriatur versus inflammatas partes congestio. Non adeo autem urgente malo, vel eodem remittente, suris hæc imponi poterunt, de quibus consulendus MEAD in *Monit. pract.* p. 22. it. STOERCK. *Ann. Med.* I. p. 34.

§. 15.

Secundæ indicationi satisfaciunt potulenta aquea tepida, per epicrasin, sed tamen in sufficienti copia adsumenda, quorsum spectant Decocta Rasur. CC. Rad. Scorzonerae, Hordei, Avenae, Oryzae, Panis similaginei, hisce siquidem, aliisque consimilibus liquoribus, sanguis adtenuatur, orgasmus ejusdem temperatur, quo blanda magis ratione per vasa arteriolarum obstructa transire queat. Specificam quandam sub plurimis inflammationibus, sic & in pleuritide sicca in Albo græ-

co

co delitescere energiam experientia docuit, si quando cum supra memoratis decoctis commiscetur.

§. 16.

Symptomata, observatis jam indicatis momentis, ut plurimum mitescere solent, nisi vehementia morbi omnem medelam illuserit. De ligatura pectoris jam supra actum. Ad discutiendos circa partes inflammatas resistentes humores, camphorata externe adplicata egregie conferunt, non neglecta camphora, in refracta quantitate, sub forma emulsionum interne propinanda. Fomentationes ex radicibus & herbis discutientibus, vel ex sapone veneta cum lacte paratæ, solatium saepe adferunt non contemnendum. Absint omnia opiata, quam artificiose fuerint præparata, item expectorantia, nisi pleuritis in peripneumoniam fuerit versa, salia, acida, vomitoria, purgantia, vinosa, aliaque corpus & sanguinem commoventia. Ab omni refrigeratione, item potulentis frigidis maxime caveant ægroti, a quibus namque tristissimus eventus metuendus.

§. 17.

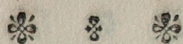
Quod si non obstantibus his, aliisque, pro modulo morbi adhibendis præfidiis, inflammatio in suppurationem abiit, a paracentesi pectoris unicum adhuc præsidium expectari poterit.

T A N T U M.

de
ris
rbi
ris
ar
ex
m
in
&
te
m
ra
ex
ia
lt
a
rus
q
a
uc

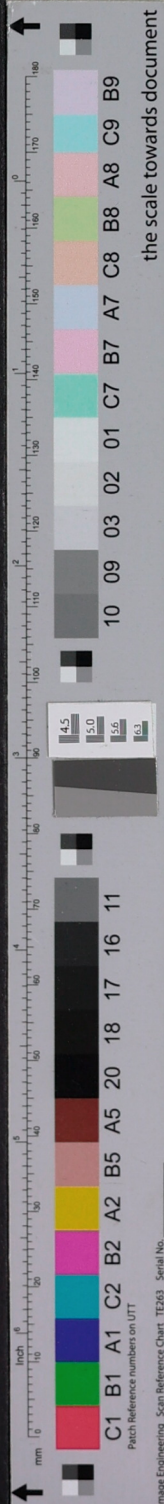

onem venarum intercostales dextri lateris non experiun-
lio sanguinis in pleura & musculis inter-
s, arietanti per breviores ramos arterio-
it sanguis venosus, in vasis ab aorta pres-
im ad venam azygos usque, paulo segnius
e vena missus, sub quibuscunque fere in-
mum crusta alba imbutus adparere solet,
euritide hoc phoenomenon alienum esse
non adeo pertimescendus sit a rubicun-
tandum, substantia namque præternatura-
libus & stagnationibus in gangrænam &
pus ansam suppeditare valet facillimam, qui
uori non adeo metuendus, merito pro-
TRILLERO l. c. p. 26. qui Medicis gratu-
erint nacti, quorum sanguis adhuc tristi-
tionis purulente nota characteristica ca-

morbum paucis adnumerandum censeo,
aræ beneficio levantur, sed auxiliatrices
edant, quantumvis & hi vim acutissimi,
erare non semper valeant. Quod len-
agrotos conficere queat, D. Jo. Godofr.
de *Pleuritide vernali & æstiva*. Göt-
manifestis exemplis probavit pleuritide
uorum neuter in acuto stadio, sed alter
quadagesima hebdomade febris lenta ob-
us, alter vero puer duodecim annorum.
patioso ambitu vesicis obstitam, ulcerosis
ue, collectumque pus inter pleuram &
s internos. Secefferat pleura a costis
ingulari modo fabrica ejus mutata ad mi-
increverat ita, ut illa in bracteolas solvi

C 2

„po-

the scale towards document

Patch Reference numbers on UTT